



RUIMTE VOOR SLINGEREN DOOR HET TWENTSE LANDSCHAP DE REGGE

Wat eerst krom was, werd later rechtgetrokken en krijgt nu weer z'n oude slingervorm terug. Rond de Regge toont Twente hoe je een rivier weer de ruimte geeft, en hoe je in piektijden met water omgaat.

Tekst: **Ruud Slagmolen** Foto's: **Ruud Slagmolen, Pie Aerts, Barbara Trienen/MarketingOost**



BARBARA TRIENEN/MARKETINGOOST

MOOIE MOLEN Mooi plekje: de Rijssense Pelmolen, een achttiende-eeuwse molen op een schuur. Nu is het een werkend museum en een halteplaats voor vaartochten met de Enterse Zomp. depelmolen.nl

PIE AERTS

Linksom, rechtsom... Als bij een zwerige wals slinger ik door het Twentse landschap. Het gladdere pad maakt het hier heerlijk fietsen. En ook verrassend, want bij elke bocht ben ik benieuwd wat ik daarachter weer aantref. Hier, tussen Enter en Nijverdal, volgt het pad de weer meanderende Regge. Weer, inderdaad. De rivier werd ooit gekanaliseerd om het water zo snel mogelijk af te voeren. Maar extreem hoge waterstanden zorgden eind vorige eeuw steeds vaker voor problemen. Het water kwam te snel op onder meer Kampen en Zwolle af. Daar moest wat aan gedaan worden. De oplossing? De Regge kreeg z'n natuurlijke loop terug, met onder meer uiterwaarden om het water langer in het gebied te kunnen vasthouden. Bijkomende pluspunten zijn dat de waterkwaliteit verbeterd is, en het landschap er een stuk aantrekkelijker op geworden

is. Maar daarover zo meer. Eerst een bruggetje over. Een tot dat enkele rusteloze koeien de aandacht opeisen. Onge-duldig verdringen ze elkaar bij een geleefd houten hek, wachtend tot ze gemolken worden. De romige geur van melk stoomt zowat uit hun neusgaten. En hun geloei doet kraaien krassend over het water van de Regge opvliegen.

Hoeken en gaten

Aan de andere kant vervolgt het fietspad de slingerende Regge, eerst dicht langs de rivier, verderop wat verder er vanaf. Het bochtige coulisselandschap geeft z'n geheimen niet direct prijs. Maar juist het moeite doen om in en achter die hoeken en gaten te kijken, levert verrassende beelden op. Een mooie Saksische boerderij die nog net z'n dak boven het inmiddels hoge mais uitsteekt. Of een nog oudere variant die tot aan de bosranden in de verte vrij uitzicht heeft. Soms is de horizon oneindig. Dat weidse levert dan weer een gevoel van vrijheid op. Turend

in de verte laat ik al fietsend m'n gedachten de vrije loop. Totdat enkele rusteloze koeien de aandacht opeisen. Onge-duldig verdringen ze elkaar bij een geleefd houten hek, wachtend tot ze gemolken worden. De romige geur van melk stoomt zowat uit hun neusgaten. En hun geloei doet kraaien krassend over het water van de Regge opvliegen.

Roer weer omgoien

Die Regge had tot 1900 alle ruimte om zijn eigen weg te zoeken. Tussen de oorsprong bij Diepenheim en de monding in de Overijsselse Vecht bij Ommen was de rivier zo'n 70 kilometer lang. De naam komt van het Latijnse *rigare*, dat 'bevloeden' en 'overstromen' betekent – ook woorden als 'regen' en 'irrigatie' zijn hier-van afgeleid. Overstromen deed de rivier regelmatig. Aanvankelijk waren de boeren daar heel blij mee. Het slib



De grootste massieve klomp ter wereld vind je Enter



WIJNGAARD BIJ DE REGGE Van mei t/m september vindt elke zondag om 12.00, 14.00 en 16.00 uur een wijn- en spijsproeverij plaats met rondleiding door wijngaard en wijnmakerij. De wijnwinkel is dan tot 17.00 uur geopend. Kloosterhoeksveg 15, Wierden, dewijnmakers.nl

dat achterbleef was namelijk zeer vruchtbaar. Maar toen kunstmest en mechanisatie hun intrede deden in de landbouw waren overstromingen niet langer wenselijk. Daarom werd de rivier deels rechtgetrokken, om zo het overtollige water snel te kunnen afvoeren. Daarmee zou de grondwaterstand dalen en konden boeren de lege percelen beter voor landbouw gebruiken. Zo werd begin 20ste eeuw de slingerende Regge circa 20 kilometer ingekort. Maar tijden veranderen en het klimaat ook. Door gedaalde grondwaterstanden verdroogden vooral 's zomers de landbouw- en natuurgonden. En bij heftige regen ontstonden er door de snelle waterafvoer benedenstrooms overstromingen. "Het roer moest dus om", zegt Ben Ordelmans, projectleider bij Waterschap Vechtstromen. "Eind vorige eeuw werd besloten om het water meer ruimte te geven."

Nieuwe natuur

Samen met de provincie, de gemeenten, natuurbeschermingsorganisaties en particuliere eigenaren kocht het waterschap landbouwgronden aan of ruilde die uit. Die kregen een bestemming als nieuwe natuurgebieden. Zo kon de

WIJNMAKER JEROEN ZUIJL 'Voordat wijn in het glas belandt, moet er heel wat gebeuren'

diep gemaakt. Daardoor ont-trekt de rivier bij droogte wat minder water uit de omgeving. Ook verbeter je zo de biodiversiteit en de waterkwaliteit, wat een voorwaarde was in het eind vorige eeuw gemaakte plan", zegt Ordelmans. "Hier en daar moesten we wel bomen kappen, maar daar is gewoon beplanting uit de streek voor teruggekomen." Bij hoog water fungeren de nieuwe natuur-gebieden als tijdelijke waterberging. En ze hebben ook een recreatieve functie. "Er zijn veel nieuwe fiets- en

Regge zijn oude, slingerende loop terugkrijgen. Het project duurde in totaal zo'n twintig jaar, waarbij telkens een nieuw deel van de rivier aangepakt werd. "De nieuwe Regge is overigens smaller en minder



wandelpaden aangelegd. Je betaalt als burger mee aan de herinrichting van het gebied. Dan is het logisch dat je er ook van moet kunnen genieten." De toename van bezoekers zorgde voor nieuwe horeca- en recreatiebedrijven. En je kunt weer meeveren met de Enterse Zomp, een oude platbodem (zie afstapadressen).

Ook vissen de ruimte

Net voor je Nijverdal nadert, fiets je langs een deel van de Regge met enkele stuwen. Die dienen ervoor om het water in droge periodes beter op peil te houden. Feitelijk zijn het bakken water die je aan de voor- en achterkant kunt openen en sluiten. Bij deze stuwen zijn 'vistrappen' gemaakt, die het mogelijk maken voor vissen om ook bij een gesloten stuw hogerop te kunnen zwemmen. "Veel vissoorten willen bovenstroms paaien. Met zo'n vistrap kunnen ze daar weer komen. Zo behouden we de soort en dat draagt weer bij aan de biodiversiteit", aldus Ordelmans. Ook de vis krijgt dus de ruimte.

En terecht, want vis moet zwemmen! Die uitdrukking heeft vooral een culinaire betekenis: bij een heerlijke vismaaltijd hoort een goede wijn. Nou, die heb je hier ook.

Bij de wijnmakers

Na het dorp Enter - dat in het Guinness book of records staat

met de grootste uit één stuk hout gemaakte klomp ter wereld - fiets ik over Landgoed De Elsgraven, waar je een gezellig restaurant en terras vindt. Vrijwel direct na het recreatiepark - hoor ik daar een specht kloppen? - wijst een bord naar de Wijngaard Bij de Regge (spreek op z'n Twents uit: *bi de Regge*). Kom, even afsleaan, een kijkje nemen bij de wijnmakers. Op zondag organiseren ze een wijn- en spijsproeverij met een rondleiding door de wijngaard. "Voordat wijn in het glas belandt, moet er heel wat

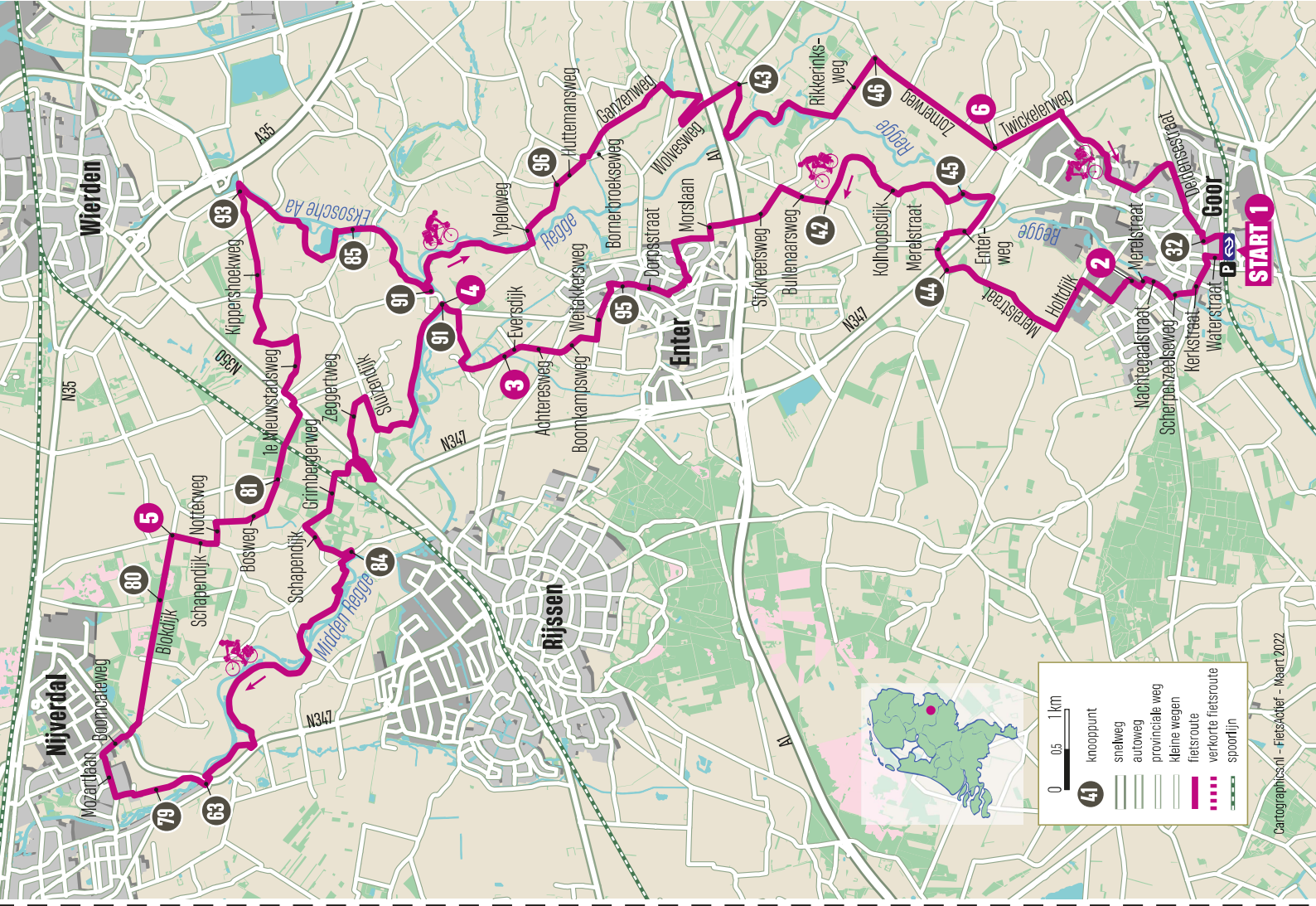
gebeuren", zegt wijnmaker Jeroen Zuili. "Van het snoeien in december tot het oogsten in september en alles wat daartussen aan onderhoud nodig is."

Stoer en elegant

Samen met z'n voormalige horecacollega's Rob en Robert nam Jeroen in 2017 de reeds bestaande wijngaard over.

"We experimenteren al langer met het duurzaam produceren van wijn. Zo geven we ruime aandacht aan een rijk bodemleven en natuurlijke bemesting. Rond het andere pad maaien we de grond niet tussen de wijnstokken. Op die manier geven we wilde bloemen de ruimte. Op hun beurt trekken die weer de benodigde insecten aan. Daarnaast gebruiken we druivenrassen als Solaris, Regent en Cabernet Blanc, die minder gevoelig zijn voor jaarlücks zo'n tienduizend flessen rood, wit en rosé op. De Diva bijvoorbeeld, een stoere wijn die tegelijk ook verfrijnd, zacht en elegant is, net als een echte diva. Met zo'n flesje in m'n fietstas slinger ik niet veel later weer langs de Regge - nee nee, niet van de wijn. Denkend aan een passend gedicht van Herman Kampman: "Je groet ons traag in alle rust/Je meandert minzaam voort/En nu je zacht de oevers kust/Is het weer zoals het hoort."

'Je betaalt mee aan de nieuwe natuur, dan moet je er ook van kunnen genieten'





ROUTE GOOR

Afstand 58 km

Start NS-station,
Stationslaan, Goor

Autonavigatie N52
13.834 E6 35.119

Afkortingen

LA = Linksaf
RA = Rechtsaf
RD = Rechtdoor
Y = Wegwijzer
PS = Paddenstoel
KP = Knooppunt
Ri. = richting

1 Met het NS-station van Goor in de rug LA. 3e Afslag RA (*Waterstraat*). Einde straat op T-kruising LA (*Grotestraat*, later *Kerkstraat*). Op driesprong rechts aanhouden (*Kerkstraat*). 2e afslag RA (*Scherpenzeelseweg*). Op 2e kruising RA (*Nachtegaalstraat*). Op einde met bocht naar links (*Merelstraat*). Op kruising RA.

2 Na 1e afslag LA, asfalt fietspad op. Einde fietspad, op T-kruising RA. Einde weg LA (*Holtijk*). **Goor** uit en 1e afslag RA (*Klemmerweg*). Later ri. KP44 - 45 - 42 - 95 ri 90. Na stadsgrens **Enter** KP-route verlaten en 1e RA (*Boomkampsweg*). Einde weg RA (*Achteresweg*, later *Eversdijk*).

3 Na brug direct rechts aanhouden en Landal-camping Landgoed De Eisgraven op. Einde pad langs houten hek, Landgoed De Eisgraven op, onverhard pad. Einde pad RA en na brug RA ri. KP91.

4 Na brug direct LA, klinkerpaadje op en bij KP91 ri. 81, betonpad. Na spoorwegaanpak KP-route verlaten en RD (*Grimbergerweg*). Op kruising LA: (*Schapendijk*), later ri. KP84 - 63 - 79 - 80. Bij KP80 KP-route verlaten en RD (*Blakdijk*).

5 Op kruising RA, 1e LA (*Nottenweg*). 1e RA (*Bosweg*) ri. KP81 - 93 - 85 - 91 - 96. KP-route verlaten en RA ri. KP43. Einde fietspad RA (*Huttemansweg*). Op voorrangsweg RA en gelijk LA (*Ganzenweg*). Op kruising RD (*Ganzenweg*), later ri. KP43 - 46. Bij KP46 RA (*Zomerweg*).

6 Op vijsprong bij P24485 LA (*Twickelerweg*). Einde weg scherp RA en met tunnel onder snelweg door. Later RD ri. KP32. Bij KP32 LA (*Spoorstraat*). Einde straat RA terug naar Start.

AFSTAPPEN ROND DE REGGE

KLOMP MET HOGE HAK

Het Klompen- en Zompenmuseum toont een indrukwekkend aantal klompen uit binnen- en buitenland. Van smokkelklomp tot klomp met hoge hak. Verder vertelt het museum over de zompen: oude platbodemschepen die over de Regge voeren, enterseerigoed.nl

JUM, POLKABROKKEN!

Oudheidskamer Buisjan is een snoepwinkelje uit grootmoeders tijd. Ook voor koffie met Twentse krentenwegge. En polkabrokken voor onderweg! Dorpsstraat 42, Enter

VAN KASTEEL TOT KNIPMUTS

Het Goors Historisch Museum, in het stationsgebouw uit 1865, toont je de geschiedenis van Goor. Zo laat

een maquette zien hoe Goor er in 1560 uitzag. Verder is er onder meer een overzicht van de havezaten en kastelen rond Goor. historischgoor.nl

GROOTSTE KLOMP

Hij is 403 centimeter lang, 171 breed en 169 hoog. Ruim dertig jaar geleden maakten de klompenmakers Heering en Plas deze recordklomp uit één stuk boom. Dorpsstraat 42, Enter